

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA
TERENIE GMINY TOPÓLKA W LATACH
2006 - 2013**

TOPÓLKA 2006 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE

Zmiany, jakie zaszły w Polsce po roku 1989 odcisnęły znaczące piętno na sytuacji społeczno - ekonomicznej ludności. Obserwowanym szybkim procesom modernizacyjnym w niemalże każdej dziedzinie życia towarzyszyły burzliwe przemiany w sferze społecznej. Odejście od egalitaryzmu, bezrobocie, konieczność odnalezienia się w nowej rzeczywistości często przerosły możliwości przystosowawcze poszczególnych jednostek. Spowodowało to zapotrzebowanie na szeroko rozumianą pomoc społeczną dla tych, którzy często nie z własnej woli nie mogli skorzystać z pozytywnych skutków transformacji.

Funkcjonujący z górami 15 lat model pomocy społecznej, choć umożliwił z pewnością łagodzenie negatywnych skutków przemian społeczno – gospodarczych, nie przynosi pożądanych efektów. Obserwowane są niepokojące zjawiska wynikające z przyjętego priorytetu udzielania świadczeń pieniężnych. Choć niewygórowane, powodują one u części beneficjentów powstawanie postaw roszczeniowych, sprzyjają „wyuczonej bezradności”, prowadzą do wielu nieprawidłowości i nadużyć. Dotychczasowy model charakteryzował się również doraźnością i przypadkowością działań. Potrzebna jest gruntowna zmiana systemu pomocy społecznej, opartego na rzetelnej diagnozie stanu istniejącego, przemyślana, wewnętrznie spójna i obejmująca swoim zakresem jak największy krąg uczestników życia społecznego.

Nowa koncepcja pomocy społecznej powinna jednocześnie opierać się na długofalowym planowaniu. Jest to niezbędne, by oderwać się od tymczasowych, być może istotnych w danej chwili problemów, by skoncentrować się na najważniejszych i najbardziej brzemiennych w skutki zagadnieniach. Dlatego też koniecznym jest opracowanie dokumentów strategicznych wytyczających główne cele do osiągnięcia w dziedzinie polityki społecznej, wskazujących jednocześnie niezbędne, konieczne do podjęcia działania, by cele te zrealizować. Dotyczy to wszystkich szczebli zarządzania, poczynając od gmin a na odpowiednich ministerstwach kończąc. Na szczeblu gminy dokumentem takim może być Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Obowiązek jej wykonania

wynika z przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 693 ze zm.) o pomocy społecznej. Strategia jest również dokumentem niezbędnym, by ubiegać się o możliwe do pozyskania środki w ramach różnorodnych funduszy pomocowych.

Postępy we wdrażaniu strategii będą na bieżąco monitorowane. Ocenie podlegać będą również przyjęte priorytety i kierunki działań. W przypadku zdezaktualizowania się jednych problemów lub pojawienia nowych program poddany będzie niezbędnym korektom.

Władze gminy, przedstawiając niniejszy dokument mają nadzieję, że stworzy on nową jakość w rozwiązywaniu nabrzmiałych problemów społecznych, stworzy nowy impuls do integracji lokalnej społeczności i przyczyni się podniesienia jakości życia ogółu mieszkańców.

II. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

W literaturze przedmiotu strategią zwykło się określać dokument, który wybranym przemysłanym, założonym do osiągnięcia celom przypisuje cały wachlarz zadań, określa środki i metody ich realizacji, w sposób całościowy i przemysłany wytycza kierunki, typuje priorytety, wskazuje zagrożenia. Zawiera również metody oceny (ewaluacji) i wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Rozwiązania szczegółowe opracowań bywają wielorakie i operują różnym poziomem uszczegółowienia. Jednak z założenia, biorąc pod uwagę stosunkowo długi horyzont czasowy (8 lat), strategia musi być dokumentem o stosunkowo dużym poziomie ogólności. Dynamika procesów społecznych i warunkujących je procesów ekonomicznych jest tak duża, że dokumenty planistyczne muszą stwarzać możliwości modyfikacji i poprawek.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. określenie misji gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie celów podstawowych, których realizacja przyczyni się do wypełnienia założonej misji;
3. wskazanie celów operacyjnych służących osiągnięciu wytyczonych celów podstawowych;
4. określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

Opracowywany dokument musi zawierać wskazanie okresu czasu, w którym będzie realizowany. Specyfika planowania strategicznego zakłada długofalowe działania i dlatego należy określić stosunkowo odległy horyzont czasowy tak, by w proponowanych rozwiązaniach i działaniach nie koncentrować się na bieżących, doraźnych i często partykularnych celach, lecz skupić uwagę na tych problemach, które z uwagi na swój ciężar gatunkowy, zakres oddziaływań, skutki dla społeczności lokalnej są ważne dla całej wspólnoty. Dlatego też zakreślony w strategii horyzont czasowy do 2013 r. wydaje się spełniać te warunki. Dodatkowo pokrywa się on z przyjętym w Unii Europejskiej okresem budżetowania, co pozwala na skorelowanie rozwiązywanych problemów z wykorzystaniem szans, jakie niosą ze sobą możliwości korzystania z funduszy unijnych.

W zasadniczej części strategii można wyróżnić trzy części.

Część pierwsza - Raport o stanie gminy zawiera ocenę aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy Topólka. Z uwagi na tematykę opracowania (strategia dotycząca problemów społecznych) raport dotyczy tych dziedzin, które w największym stopniu wpływają na aktualny poziom życia mieszkańców gminy. Dlatego też znajduje się tutaj opis środowiska przyrodniczego, infrastruktury technicznej, stanu gospodarki, sytuacji demograficznej, problemów społecznych na terenie gminy.

Część druga to właściwa wszystkim strategiom tzw. Analiza SWOT. Obejmuje ona szanse i zagrożenia, wskazuje mocne i słabe strony gminy, analizuje perspektywy, projekcje w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej i tych sfer życia, które bezpośrednio jej dotyczą. Analiza SWOT sporządzona została w formie tabelarycznego zestawienia w odniesieniu do najważniejszych i palących problemów społecznych. Przyjęty sposób prezentacji pozwala na czytelne przedstawienia obszarów, gdzie interwencja w stan obecny pozwoli na osiągnięcie zamierzonych rezultatów.

Część trzecia to wytyczenie misji gminy oraz wskazanie wspomnianych wcześniej celów podstawowych i operacyjnych. Ich wybór został poprzedzony rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro- i makroekonomicznymi, wnioskami wpływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, będące udziałem zwłaszcza pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

1. AKTUALIZACJA STRATEGII

W 2007 roku Gmina Topólka znalazła się wśród 500 gmin, które zostały objęte Poakcesyjnym Programem Wsparcia Obszarów Wiejskich. Na potrzeby tego programu należało dokonać aktualizacji GSRPS.

W procesie aktualizacji dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. Zarządzeniem Wójta Gminy Topólka nr 0151-60/07 z dnia 03.12.2007 r. powołano Zespół Roboczy do oceny aktualności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
2. Dokonano wstępnej oceny strategii we współpracy z Konsultantem Regionalnym PPWOW.
3. Zorganizowano warsztat z udziałem społeczności lokalnej.

W skład Zespołu Roboczego do spraw aktualizacji strategii weszło 13 osób reprezentujących szerokie grono społeczne:

1. Arkadiusz Jąkałski – GOPS
2. Ks. Antoni Wojciechowski – proboszcz
3. Stanisława Sobczak – emerytowany nauczyciel
4. Stanisław Wojtysiak – radny
5. Maria Jarzynowska – Gminna Rada Kobiet
6. Jan Błaszczuk – Gminny Ośrodek Kultury
7. Małgorzata Wojtczak – Gminna Biblioteka Publiczna
8. Andrzej Jarzynowski – Klub Sportowy Tęcza
9. Sławomir Krygier – sołtys
10. Anna Niedośmiałek – radna
11. Małgorzata Niedośmiałek – sołtys
12. Krystian Kołowski – Ochotnicza Straż Pożarna
13. Marcin Hernacki – pracownik Urzędu Gminy

W dniu 15.01.2008 r. odbyło się zebranie Zespołu Roboczego przy obecności Konsultanta Regionalnego, podczas którego dokonano wstępnej oceny strategii. W wyniku oceny stwierdzono, że strategia jest aktualna, ale należałoby zorganizować szkolenie zwiększające wiedzę na tematy społeczne, a ewentualne uwagi i wnioski mają posłużyć do prac aktualizacyjnych. W listopadzie 2008 r. odbył się warsztat z aktywnym udziałem społeczności lokalnej, który prowadził Konsultant Regionalny. Ludzie mieli okazję bezpośrednio włączyć się w diagnozowanie problemów, poczuć współodpowiedzialność za politykę społeczną gminy, zgłosić uwagi i własne pomysły. Wnioski i uwagi z warsztatu zebrano i przeniesiono do niniejszego opracowania.

III. KANONY POLITYKI SPOŁECZNEJ

Z dniem 1 maja 2004 r. Rzeczpospolita Polska stała się członkiem Unii Europejskiej i dlatego też bierze udział w programach wspólnotowych dotyczących również rozwiązań społecznych. Unia Europejska jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej. Ma ona pozwalać na skuteczne radzenie sobie państw członkowskich z najpoważniejszymi bolączkami społecznymi, takimi jak wykluczenie społeczne.

Rada Europejska w grudniu 2000 r. w Nicei przyjęła konkretne wytyczne w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego (Agenda Społeczna). Zasadniczym celem przewidzianym w Agendzie jest „bardziej spójne społeczeństwo: równe szanse dla wszystkich”. Natomiast podstawowym narzędziem realizacji tego celu jest zastosowanie otwartej metody koordynacji. Ma ona prowadzić do opracowania jednej listy wspólnych celów dla integracji społecznej, emerytur i rent oraz opieki zdrowotnej, włączając w to cele horyzontalne, takie jak równość szans i dostęp do rynku pracy.

Otwarta metoda koordynacji to sposób na podejmowanie i realizowanie wspólnych działań w obszarze polityki społecznej. Założenia podstawowe tej metody polegają na wyznaczaniu wspólnych celów na podstawie uzgodnionego metodologicznie opisu zjawisk społecznych. Zarówno dla opisu zjawisk społecznych, jak i wyznaczania celów zdefiniowano i przyjęto szereg wskaźników. Odnoszą się one do całej gospodarki (tzw. wskaźniki strukturalne) oraz do obszarów socjalnych.

W 2005 r. przyjęta została przez Komisję Europejską druga faza Agendy Społecznej, obejmująca okres do 2010 r. Jej mottem stało się sformułowanie: „Społeczna Europa w gospodarce światowej: zatrudnienie i szanse dla wszystkich”.

Agenda Społeczna przewiduje modernizację modelu społecznego w Europie w oparciu o realizację założeń Agendy Lizbońskiej. Nowa Agenda mówi o konieczności gwarancji zatrudnienia i zwiększenia szans na jego osiągnięcie. Wszystko to w oparciu o dynamiczny wzrost gospodarczy Unii, osiągnięty dzięki modernizacji rynku pracy poprzez innowacje i nowe technologie oraz zwiększenie ochrony socjalnej.

Europejski Model Społeczny opiera się na przekonaniu, że możliwe jest pogodzenie wymogów szybkiego rozwoju ekonomicznego z realizacją celów społecznych (bezpieczeństwo zatrudnionych, dostęp do sfery publicznej itp.).

Poza programami wspólnotowymi opracowywane są dokumenty krajowe. Rada Ministrów RP opracowała założenia aktywnej polityki społecznej na lata 2007 – 2013. Dokument ten, przyjęty 13 września 2005 r. nosi nazwę STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013. Strategia wytycza 6 priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym

uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądaną do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

- poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
- wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
- kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
- partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
- integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Władze województwa kujawsko – pomorskiego opracowały program wojewódzki pod nazwą „Stymulowanie Rozwoju Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim – Perspektywa Środowiskowa i Instytucjonalna”. Wytoczono w niej misję województwa, czyli „Zintegrowane działania pomocy społecznej na rzecz mieszkańców województwa kujawsko – pomorskiego uwzględniające potencjał wszystkich lokalnych partnerów”. W celu realizacji misji określono niżej wymienione cele operacyjne:

1. Identyfikacja i badanie natężenia problemów społecznych w sferze pomocy społecznej.
2. Profilaktyka i działania na rzecz wychodzenia z kręgu pomocy społecznej.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej.
4. Usprawnienie systemu komunikacji i współpracy pomiędzy realizatorami pomocy społecznej.
5. Edukacja i rozwój kadry pomocy społecznej.

Na szczeblu powiatu radziejowskiego jak dotąd nie opracowano kompleksowego programu rozwiązywania problemów społecznych. Nie oznacza to jednak, że nie są przygotowane i realizowane cząstkowe, sektorowe programy mające na celu poprawę sytuacji w wybranych sferach życia społecznego. Najważniejsze dziedziny i odpowiadające im programy przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Dziedzina życia	Nazwa programu	Okres
-----	-----------------	----------------	-------

	społecznego		realizacji
1.	Bezpieczeństwo publiczne	Powiatowy Program Zapobiegania Przemocy oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli	2002 -2004
2.	Integracja niepełnosprawnych	Powiatowy Program „Rehabilitacja Osób Niepełnosprawnych w powiecie Radziejowskim w latach 2002 – 2007”.	2002 - 2007
3.	Bezrobocie	Powiatowy Program Przeciwdziałaniu Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy.	2003 - 2006

IV. RAPORT O STANIE GMINY TOPÓLKA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina wiejska Topólka położona jest w południowej części województwa kujawsko – pomorskiego, w powiecie radziejowskim. Gmina sąsiaduje:

- od północy z gminą Osięciny;
- od wschodu z gminami Lubraniec i Izbica Kujawska;
- od południa z gminą Wierzbinek (woj. wielkopolskie);
- od zachodu z gminami Bytoń i Piotrków Kujawski.

Gmina zajmuje powierzchnię 102,92 km². Użytki rolne zajmują 78% jej powierzchni, a lasy 9%.

Administracyjnie gmina dzieli się na 24 jednostki pomocnicze (sołectwa) i 41 wsi.

Sołectwa w gminie Topólka

1. Bielki;	13. Orle;
2. Borek;	14. Paniewo;
3. Chalno;	15. Paniewek;
4. Czamanin;	16. Sadłóg;
5. Czamanin Kolonia;	17. Sadłużek;
6. Czamaninek;	18. Sierakowy;
7. Galonki;	19. Świerczyn;
8. Głuszynek;	20. Świerczynek;
9. Kamieniec;	21. Topólka;
10. Kamieńczyk;	22. Torzewo;
11. Kozjaty;	23. Wola Jurkowa;
12. Michałówek;	24. Znaniewo.

W roku 2004, wg danych GUS w gminie zamieszkiwało 5050 mieszkańców. Wskaźnik zaludnienia wynosił 49 os/km².

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć kanalizacji sanitarnej. Powstające ścieki to ścieki socjalno - bytowe wynikające z zamieszkania ludzi oraz ścieki powstałe w wyniku prowadzonej działalności rolniczej. Nieczystości płynne gromadzone są w zamkniętych zbiornikach bezodpływowych i powinny być wywożone do punktów zlewnych oczyszczalni.

Na terenie gminy Topólka działalnością gospodarczą w zakresie odbioru nieczystości ciekłych zajmują się dwa podmioty gospodarcze. Nieczystości ciekłe wywożone są do oczyszczalni ścieków w Izbicy Kujawskiej i Lubrańcu, jednak mamy świadomość, że znaczna część nieczystości ciekłych wywożona jest na pola lub odprowadzana do urządzeń melioracyjnych.

Gmina posiada pozwolenie na budowę gminnej oczyszczalni ścieków, ponadto z budżetu gminy dofinansowano budowę ponad 70 oczyszczalni przydomowych.

Gospodarka odpadami

Gmina korzysta z wysypiska śmieci w pobliskim Wandynowie, obsługującym tereny gmin Topólka i sąsiadującej z nią gminy Bytoń. Przewiduje się jeszcze dziesięcioletni okres jego funkcjonowania. Mieszkańcy gminy podpisują indywidualne umowy z przedsiębiorstwami zajmującymi się transportem nieczystości stałych.

Sieć wodociągowa

W ostatnich latach nastąpił znaczący przyrost długości sieci wodociągowej w gminie (wzrost w stosunku do lat 80-tych o 1000%). Zaopatrzenie w wodę realizowane jest z ujęcia w Paniewie. Źródło składa się z dwóch studni o maksymalnej wydajności 90m³/h. Dla stabilizacji ciśnienia w sieci ujęcie wyposażono w dwa zbiorniki i łącznej pojemności 250m³. Gmina Topólka w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie dostarczania wody z sieci wodociągowej wybudowała i oddała do użytku w 2005 r. hydrofornię w miejscowości Orle o wydajności 1576 m³/dobę.

Wskaźnik zwodociągowania gminy wynosi ok. 99%. Długość sieci wodociągowej wynosiła w 2008 r. 19,7 km i obsługiwała ona 1733 przyłączy. Z wodociągu korzystało ponad 5000 osób.

Na obszarach, gdzie wodociąg nie jest dostępny, mieszkańcy korzystają ze studni kopanych.

Elektroenergetyka

Sieć energetyczna jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Energia dostarczana jest za pomocą sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia poprzez linie

napowietrzne 110 kV z Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych w pobliskim Lubrańcu i Piotrkowie Kujawskim.

Obecny system zaopatrywania mieszkańców w energię elektryczną w pełni pokrywa istniejące zapotrzebowanie, jednakże wymaga on stopniowej modernizacji polegającej chociażby na zastępowaniu linii napowietrznych bardziej nowoczesnymi kablami podziemnymi.

Gazownictwo

Na terenie gminy gaz przewodowy nie jest dostępny. W przyszłości planuje się gazyfikację zwartych obszarów zabudowy gminy w oparciu o przebiegający w pobliżu gminy gazociąg wysokiego ciśnienia Włocławek – Odolanów. Wymagać to będzie budowy sieci gazowej średniego ciśnienia oraz budowy stacji redukcyjnej pierwszego stopnia.

Obecnie mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan – butan magazynowanego w butlach oraz zbiornikach przydomowych

Poprawa jakości powietrza

Powietrze atmosferyczne, oprócz wód powierzchniowych, jest najbardziej wrażliwym na zanieczyszczenia komponentem środowiska, a jednocześnie bezpośrednio decydującym o warunkach życia człowieka, zwierząt i roślin.

Gmina Topólka jest gminą typowo rolniczą. Poza niewielkimi oddziaływaniami zanieczyszczeń przenoszonych spoza jej terenu wpływ na jakość powietrza mają lokalne źródła emisji zanieczyszczeń.

Są to przede wszystkim:

- niskie emitory z kotłowni gospodarstw domowych opalanych przede wszystkim węglem,
- emitory z zakładów przetwórczych i usługowych,
- źródła mobilne (pojazdy samochodowe),
- odory wynikające z prowadzonej działalności rolniczej.

Drogi

Gmina położona jest w znacznej odległości od głównych szlaków komunikacyjnych. Przez jej teren nie przebiegają drogi krajowe ani wojewódzkie. Komunikacja drogowa opiera się na sieci dróg powiatowych zarządzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Radziejowie. Wszystkie drogi powiatowe przebiegające przez teren gminy posiadają nawierzchnię utwardzoną, jednakże stan techniczny części z nich nie jest zadowalający. W 2006 r. na terenie gminy zmodernizowano drogi powiatowe na długości 8 km.

Uzupełnieniem sieci dróg powiatowych są drogi gminne. Ich łączna długość na terenie gminy wynosi 73 km. Drogi gminne w przeważającej części posiadają nawierzchnię gruntową bądź nawierzchnię ulepszoną (tłuczeń, grys, żużel).

Przewozy pasażerów

Drogowe przewozy pasażerów na terenie gminy zapewnia PKS Radziejów i PKS Włocławek. Dzięki niemu możliwe jest dotarcie do większości miejscowości gminy oraz pobliskich ośrodków gminnych.

Na terenie gminy komunikacja lotnicza, kolejowa i wodna nie występuje.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa i potrzeby mieszkańców mogą być w pełni zaspokojone. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu następujących stacji bazowych telefonii komórkowej:

- ORANGE;
- ERA GSM;
- PLUS GSM.

3. GOSPODARKA

Gmina Topólka przynależy do regionu o podstawowej funkcji rolniczej i dlatego też dominuje gospodarka rolna. Sprzyjają temu dobre gleby (wysokie wskaźniki bonitacji), w miarę korzystne warunki klimatyczne (dobre nasłonecznienie, łagodny klimat) oraz ukształtowanie powierzchni (łagodna rzeźba terenu). Ograniczeniem jest stosunkowo niewielka ilość opadów atmosferycznych, jednak w okresie wegetacji przypada ich maksimum.

Rolnictwo

Na obszarze gminy dominującą, a właściwie jedyną formą jest rolnictwo indywidualne. Struktura agrarna charakteryzuje się umiarkowanym rozdrobnieniem. Gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha stanowią 33% ogółu.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
Ogółem	920
do 1 ha	206

od 1 do 2 ha	84
od 2 do 5 ha	118
od 5 do 7 ha	87
od 7 do 10 ha	124
od 10 do 15 ha	154
od 15 do 20 ha	71
od 20 do 50 ha	73
od 50 do 100 ha	3

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca.

W strukturze zasiewów dominują zboża. Na dalszych miejscach lokują się rośliny przemysłowe okopowe. Wynika to z przydatności gleb, warunków klimatycznych (niski wskaźnik opadów atmosferycznych) oraz opłacalności produkcji.

Wyszczególnienie	Ogółem	
	W ha	Ilość gospodarstw
pszenica		
- jara	71,52	53
- ozima	842,52	455
żyto	1016,20	427
jęczmień		
- jary	760,39	409
- ozimy	113,83	52
owies	107,56	74
pszenżyto		
- jare	53,55	25
- ozime	1160,46	506
mieszanki zbóż		
- jare	545,17	338
- ozime	70,01	106
ziemniaki	280,26	570
buraki cukrowe	487,65	200
kukurydza na ziarno	35,18	23
kukurydza na zielonkę	202,89	166

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących oba typy produkcji wskazuje na brak specjalizacji w hodowli. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 319 gospodarstw rolnych.

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	5016	487
- w tym krowy	2146	448
Trzoda chlewna	13620	550
- w tym lochy	1379	
Konie	30	24
Kozy	62	Bd.
Kury	22234	Bd.

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wyposażenie techniczne rolnictwa w gminie Topólka w 2002 r. przedstawiało się następująco:

- Ciągniki rolnicze – 675 szt.;
- Samochody ciężarowe – 24 szt.;
- Kombajny zbożowe – 70 szt.;
- Kombajny ziemniaczane – 51 szt.;
- Kombajny buraczane – 57 szt.

W ostatnich latach obserwowane są znaczące zmiany w parku maszynowym rolników. Programy pomocowe Wspólnoty Europejskiej, umożliwiające uzyskanie zwrotu części kosztów poniesionych na zakup maszyn i urządzeń oraz dostęp do niedrogich, używanych maszyn spowodowały zmiany ilościowe i jakościowe w wyposażeniu technicznym rolnictwa.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Z uwagi na fakt, że gmina jest gminą typowo rolniczą mało jest podmiotów gospodarczych prowadzących inną działalność. Dominują usługi związane z obsługą rolnictwa oraz budownictwo. Formą prowadzonej działalności są najczęściej małe warsztaty i obiekty drobnej wytwórczości. Główne rodzaje prowadzonej działalności to handel detaliczny i hurtowy, warsztaty naprawcze, usługi budowlane, transport, gospodarka magazynowa i łączność.

Choć ilość podmiotów gospodarczych systematycznie wzrasta w niewielkim stopniu przekłada się to na wzrost liczby miejsc pracy.

Handel

Sieć sklepów na terenie gminy Topólka jest dobrze rozwinięta i dostosowana do potrzeb lokalnego rynku. Dominują placówki oparte na samozatrudnieniu prowadzących je osób i ich rodzin.

4. TURYSTYKA

Gmina Topólka posiada duży potencjał turystyczny. Zapewniają to: czyste środowisko naturalne, brak przemysłu, a przede wszystkim jeziora, nad którymi w okresie letnim licznie i chętnie wypoczywają zarówno mieszkańcy gminy, jak i turyści z innych miejscowości. Stąd też wynikają możliwości lokowania działalności agroturystycznej, co wymaga jednak inwestycji w niezbędną infrastrukturę (ścieżki rowerowe, zapewnienie atrakcji w postaci jazdy konnej, spływów kajakowych, pól namiotowych itp.).

5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Demografia jest ważnym czynnikiem wpływającym na tempo rozwoju społeczno – gospodarczego. Najważniejsze cechy demograficzne, które mają wpływ na możliwości rozwojowe gminy to:

- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców;
- utrzymanie się średniego wskaźnika gęstości zaludnienia;
- dynamiczna struktura wieku ekonomicznego ludności z zaznaczającym się spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, spadającym procentowym udziałem ludności w wieku produkcyjnym i występowaniem wzrostowego trendu procentowego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym;
- zachowanie równowagi pomiędzy płciami;
- dodatni poziom przyrostu naturalnego;
- odwrócenie niekorzystnych trendów migracyjnych.

Liczba ludności w gminie systematycznie spada. Choć przyrost naturalny jest dodatni przesądza o tym znacząco ujemne saldo migracji.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji gminy na przestrzeni 10 ostatnich lat.

Wielkość populacji i zmiany w czasie

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
1995	5575	78	68	10	-18
1996	5520	77	57	20	-85

1997	5479	77	66	11	-39
1998	5426	55	56	-1	-52
1999	5377	57	64	-7	-55
2000	5146	65	67	-2	-27
2001	5120	61	55	6	-39
2002	5144	49	57	-8	-19
2003	5135	57	49	8	-32
2004	5050	47	62	-15	-25

* Podstawa: Dane GUS

Struktura wiekowa

Poniższa tabela przedstawia populację gminy w rozbiu na grupy wiekowe uwzględniając płeć (2002 r.)

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	266	141	125
5-9 lat	358	181	177
10-14 lat	439	227	212
15-19 lat	490	263	227
20-24 lata	363	187	176
25-29 lat	333	173	160
30-34 lata	302	152	150
35-39 lat	340	175	165
40-44 lata	374	199	175
45-49 lat	394	224	170
50-54 lata	295	157	138
55-59 lat	207	101	106
60-64 lata	219	103	116
65-69 lat	217	100	117
70-74 lata	202	80	122
75-79 lat	163	64	99
80-84 lata	75	32	43
Powyżej 85	65	23	42
Razem	5102	2582	2520

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Najliczniejszą grupą w gminie są osoby pomiędzy 15 i 19 rokiem życia.

Struktura ludności według wieku mająca wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawia się następująco:

Grupa wiekowa	Osoby	% ogółu
Wiek przedprodukcyjny:	1349	26,45
- kobiety	639	12,52
- mężczyźni	710	13,93
Wiek produkcyjny:	2915	57,13
- kobiety	1342	26,30
- mężczyźni	1573	30,83
Wiek produkcyjny mobilny	1916	37,55
- kobiety	928	18,19
- mężczyźni	988	13,96
Wiek produkcyjny niemobilny:	999	19,58
- kobiety	414	8,11
- mężczyźni	585	11,47
Wiek poprodukcyjny:	838	16,42
- kobiety	539	10,56
- mężczyźni	299	5,86
Ogółem	5202	100

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Obecnie największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Na uwagę zasługuje również wkraczający na rynek pracy wyż demograficzny. Spowoduje to znaczące perturbacje na rynku pracy w przyszłości.

Poziom wykształcenia ludności

Niekorzystnie przedstawiają się natomiast wskaźniki dotyczące wykształcenia mieszkańców. Ponad 58% ogółu legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, natomiast osób z wykształceniem wyższym jest zaledwie 3%.

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	140	96	44
Policealne	69	48	21
Średnie ogólnokształcące	198	148	50
Średnie zawodowe	432	226	206
Zasadnicze zawodowe	923	316	607
Podstawowe ukończone	2104	1060	1044
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	344	194	150

* Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Poziom bezrobocia

Większość mieszkańców gminy zatrudnionych jest w rolnictwie. Ten dział gospodarki generuje niewielką ilość nowych miejsc pracy nawet w okresach rozwojowych i charakteryzuje się występowaniem ukrytego bezrobocia. Poprawa sytuacji na rynku pracy byłaby możliwa w wypadku realizacji nowych inwestycji na terenie gminy (turystyka, agroturystyka, przetwórstwo płodów rolnych), bądź na terenie pobliskiego Radziejowa czy Włocławka.

Dynamika bezrobocia w gminie Topólka

Data	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiet	ogółem	w tym kobiety
31.12.2000 r.	468	244	75	25
31.12.2001 r.	499	254	76	26
31.12.2002 r.	512	243	90	24
31.12.2003 r.	510	246	71	16
31.12.2004 r.	472	221	76	20
30.12.2005 r.	427	189	58	14
30.04.2006 r.	405	180	60	15

*Podstawa: dane PUP w Radziejowie

Podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych. Ponadto bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest to, że niemal 85% bezrobotnych nie jest już uprawnionych do otrzymywania zasiłków.

Okres pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Do 1 miesiąca	24	9
1 – 3 miesięcy	35	9
3 – 6 miesięcy	42	16
6 – 12 miesięcy	66	29
12 – 24 miesięcy	68	21
Powyżej 24 miesięcy	173	96

*Podstawa: dane PUP w Radziejowie (30.04.2006 r.)

Problemem jest również niski poziom wykształcenia znacznej części bezrobotnych.

Rodzaj wykształcenia	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Wyższe	13	9
Policealne i średnie zawodowe	80	45
Średnie ogólnokształcące	18	12

Zasadnicze zawodowe	138	49
Gimnazjalne i poniżej	159	65

*Podstawa: dane PUP w Radziejowie (30.04.2006 r.)

Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Radziejowie.

Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia w Topólce. Mieszkańcy mogą uzyskać tutaj porady 2 lekarzy internistów oraz stomatologa. Ośrodek zatrudnia ponadto 5 pielęgniarek i położną. Zaopatrzenie w leki zapewnia apteka w Topólce.

Opieka specjalistyczna oraz leczenie zamknięte dostępne są w pobliskim Radziejowie i Włocławku.

Stan zdrowia mieszkańców gminy nie odbiega od średniej w województwie kujawsko – pomorskim. Do najczęstszych schorzeń należą choroby układu krążenia, choroby układu oddechowego, cukrzyca oraz wady postawy (dzieci i młodzież) i zwyrodnienia stawów i kręgosłupa (dorośli). Przyczynami powyższego stanu rzeczy są niewłaściwe nawyki żywieniowe, brak profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób, niedostateczna aktywność fizyczno – ruchowa ludności.

Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonują niżej wymienione placówki oświatowe:

- Przedszkole w Topólce;
- Publiczne Gimnazjum w Topólce;
- Szkoła Podstawowa w Topólce;
- Szkoła Podstawowa w Czamaninie;
- Szkoła Podstawowa w Paniewie.

Na terenie gminy nie ma szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież najczęściej kontynuuje naukę w szkołach zlokalizowanych w Radziejowie, Izbicy Kujawskiej, Lubrańcu, Brześciu i Włocławku.

Z liczących się ośrodków akademickich najczęściej wybierany jest Poznań i Toruń.

Kultura

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Topólce. Młodzież i dzieci mogą tam, w ramach kół zainteresowań, rozwijać i zaspokajać swoje potrzeby kulturalne. Oferta dla dorosłych obejmuje głównie imprezy związane z kultywowaniem

lokalnych tradycji. Imprezy o charakterze kulturalnym organizowane są również w remizach strażackich zlokalizowanych na terenie gminy. W gminie działają też świetlice wiejskie (Sadlóg, Bielki, Sierakowy, Wola Jurkowa), w których mieszkańcy mogą spędzać wolny czas. W remizie strażackiej w Orlu działa internetowe centrum edukacyjno-oświatowe, gdzie mieszkańcy korzystając z komputerów oraz internetu mogą kształcić się na odległość.

Biblioteki

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Topólce oraz biblioteki prowadzone przez szkoły. Biblioteka gminna w 2004 r. posiadała ponad 15 500 woluminów o różnej tematyce: od lektur szkolnych po literaturę popularnonaukową i słowniki oraz encyklopedie. Zarejestrowano w niej 888 czytelników, którzy dokonali ponad 19 200 wypożyczeń.

Pomoc społeczna

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej realizowane są w gminie Topólka przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Formy pomocy są wielorakie, ale do najczęstszych należą różnego rodzaju zasiłki pieniężne i usługi opiekuńcze. Adresatami pomocy są rodziny wielodzietne, osoby, które pozostają w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem. Beneficjentami pomocy społecznej są również osoby przewlekle chore, niedostosowane społecznie oraz ludzie starzy i samotni. Wsparciem dla działań gminy w zakresie pomocy społecznej jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie oraz funkcjonujący na terenie powiatu CARITAS.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w gminie Topólka (dane dotyczą 2005 r.).

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Ubóstwo	199	205	194	164	853	851	857	705
Sieroctwo	0	0	0	2	0	0	0	6
Bezdomność	0	0	0	1	0	0	0	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31	36	29	32	197	215	178	220
Bezrobocie	145	143	129	126	579	558	517	516
Niepełnosprawność	81	86	67	55	320	335	274	232
Długotrwała choroba	64	41	30	21	290	181	140	75

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	48	36	24	11	291	190	144	42
w tym: - rodziny niepełne	19	21	11	9	68	69	36	27
- rodziny wielodzietne	21	15	13	2	173	121	108	15
Alkoholizm	0	5	2	4	0	29	5	12
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	1	0	0	1	1	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	326	327	0	0	0	0	0

Wykorzystanie środków finansowych ogółem (za 2005 r.)

Zadania	Plan	Wykonanie	%
Zadania zlecone gminie	68.942	64.534	94,00%
Świadczenia rodzinne	1.715.843	1.715.843	100,00%
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	6665	6665	100,00%
Zadania własne gminy:	317.156	316.723	99,9%
- dożywianie dzieci w szkole - ogółem	67.303	67.303	100,00%
w tym	31.611	31.611	100,00%
- środki własne			
- dotacja	35.692	35.692	100,00%
Zasiłki okresowe	139.600	139.600	100,00%
Usługi	5000	4620	92,00%

Rodzaj pomocy	Nakłady	Ilość osób/ilość świadczeń [2005 r.]
Zasiłki stałe	64.534	22 osoby, 256 świadczeń
Zasiłki rodzinne	1.715.843	17.363 świadczenia, 531 rodzin
Zasiłki okresowe	139.600	127 osoby, 809 świadczeń
Składki na ubezpiecz. emerytalne i rentowe	0	0
Ogółem dotacja	1.919.937	

Działalność Gminnego Ośrodka Opieki Społecznej w Topólce

Podstawy działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Topólce to:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst ustawy z 2001 r. Dz. U. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.)

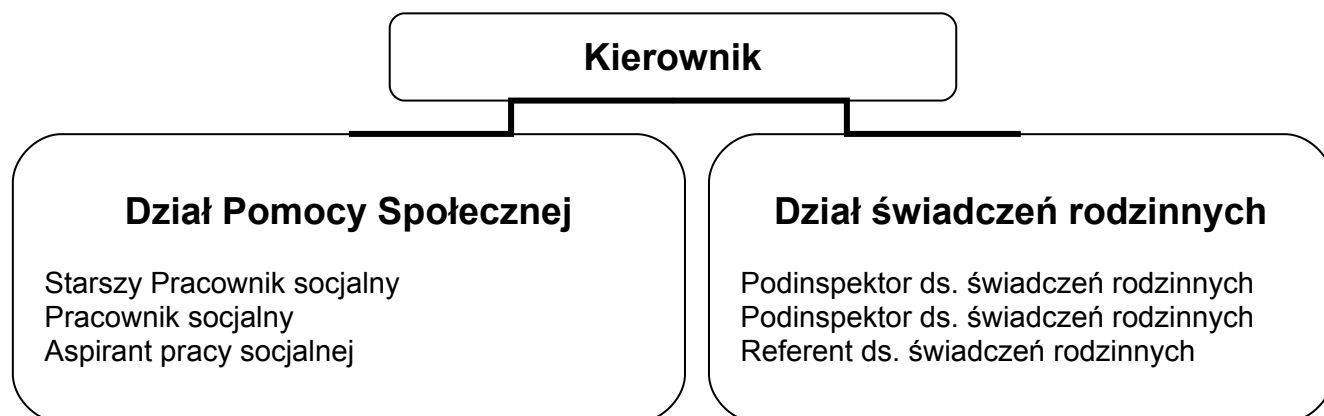
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst ustawy z 2004 r. Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (jednolity tekst ustawy Dz. U. Nr 228 poz. 2255 z 2003 r. z późn. zm.)
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (jednolity tekst ustawy z 2005 r. Dz. U. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.)
- uchwała Nr VIII/38/90 Gminnej Rady Narodowej w Topólce z dnia 26 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Topólce zatwierdzony Uchwałą Nr XII/80/2004 Rady Gminy Topólka z dnia 17 września 2004 r.

Celem działalności GOPS jest:

1. zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
2. doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem,
3. umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.

Ośrodek zatrudnia 7 osób. Placówką kieruje kierownik wspierany przez 6 pracowników merytorycznych. Specjalistyczne wykształcenie kadry merytorycznej, doświadczenie zawodowe i zaangażowanie poparte właściwą organizacją pracy gwarantują, że w ramach posiadanych, ograniczonych środków osiągnęte są maksymalne efekty społeczne.

Schemat organizacyjny Ośrodka oraz wykaz pracowników przedstawiono w poniższym diagramie i następującej po nim tabeli.

Izabela Nazdrowicz	Kierownik GOPS	wyższe magisterskie - specjalizacja z zakresu pomocy socjalnej
Ewa Wasiak	Starszy pracownik socjalny	średnie kierunkowe - Medyczne Studium Pracowników Socjalnych
Anna Adrian	Aspirant pracy socjalnej	średnie kierunkowe - technik masażysta (obecnie studentka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego)
Arkadiusz Jąkałski	Podinspektor d/s. świadczeń rodzinnych	średnie kierunkowe - technik informatyk
Monika Manista	Podinspektor d/s. świadczeń rodzinnych	średnie techniczne
Katarzyna Wajer	Referent d/s. świadczeń rodzinnych	średnie techniczne - technik informatyk (obecnie studentka I roku Wyższej Szkoły Bankowej)
Ewa Kwiatkowska	Pracownik socjalny	wyższe magisterskie z zakresu pomocy społecznej

V. ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);

przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);

określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);

prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);

bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczną jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Metoda ta pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na rozwój badanej organizacji.

Analiza SWOT opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

W formie graficznej analizę SWOT można przedstawić następująco

		Uwarunkowania	
		wewnętrzne	zewnętrzne
Wywierany wpływ	pozytywny	Silne strony	Szanse
	negatywny	Słabe strony	Zagrożenia

W prezentowanej tabeli poszczególne określenia oznaczają:

Silne strony – to pozytywne zjawiska wynikające z samej organizacji (np. wysoki poziom wiedzy kadry, znajomość lokalnych uwarunkowań itp.)

Słabe strony – to negatywne zjawiska wpływające na ograniczenie szans i możliwości rozwojowych organizacji, na które ma ona wpływ (np. słaba komunikacja wewnętrzna, brak koordynacji działań itp.)

Szanse – to pozytywne zjawiska, które stwarzają możliwości rozwojowe niezależne od działań organizacji (np. położenie geograficzne)

Zagrożenia – to negatywne zjawiska wypływające z otoczenia organizacji, niezależne od jej działań (np. niedoskonałość rozwiązań prawnych, konkurencyjność sąsiednich podmiotów, pogarszanie wskaźników makroekonomicznych itp.)

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano tabelaryczne ujęcie analizy SWOT. Wybór poszczególnych dziedzin do tabel analizy SWOT warunkowany jest tematem opracowania i wiąże się z tymi sferami funkcjonowania gminy, które w sposób pośredni lub bezpośredni wpływają na politykę społeczną.

2. TABELE ANALIZY SWOT

Tabela nr 1 - GOSPODARKA GMINY TOPÓLKA	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Ekologiczne, indywidualne rolnictwo o wysokich możliwościach adaptacyjnych.</p> <p>Wysoki stopień zwodociągowania gminy umożliwiające nowoczesną produkcję rolną.</p> <p>Możliwa do zagospodarowania nadwyżka wykwalifikowanej siły roboczej.</p> <p>Oferta dla inwestorów i przygotowanie terenów pod inwestycje.</p> <p>Występowanie jezior o dużych walorach rekreacyjnych i turystycznych.</p>	<p>Niewielkie możliwości dywersyfikacji prowadzonej działalności gospodarczej.</p> <p>Braki w infrastrukturze – brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.</p> <p>Brak dostatecznie rozwiniętej sfery usług turystycznych.</p> <p>Niewielki popyt wewnętrzny wynikający z niskich dochodów mieszkańców gminy.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwości rozwojowe wynikające z wykorzystania wspólnotowych funduszy strukturalnych.</p> <p>Polityka władz gminy, przyjazna inwestorom i ukierunkowana na rozwój.</p> <p>Wspieranie działań lokalnych poprzez wyspecjalizowane instytucje działające na szczeblu ogólnokrajowym.</p>	<p>Brak konsekwentnej i długofalowej polityki państwa oraz wizji dla rozwoju samorządności w Polsce.</p> <p>Niewłaściwe rozwiązania prawne i brak zachęt dla inwestorów.</p> <p>Brak inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych.</p> <p>Istnienie wielu gmin o zbliżonym profilu społeczno – gospodarczym konkurujących o fundusze i inwestorów.</p> <p>Brak wystarczających środków stanowiących udział własny będących warunkiem aplikowania o fundusze z programów pomocowych.</p>

Tabela nr 2 - DETERMINANTY DEMOGRAFICZNE W GMINIE TOPÓLKA

Mocne strony	Słabe strony
<p>Wysoki odsetek ludzi młodych wśród ludności gminy.</p> <p>Dążenie dużych grup ludności do zdobywania wykształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Istnienie grupy lokalnych liderów, społeczników, aktywistów w miejscowościach gminy.</p> <p>Istnienie stowarzyszeń formalnych i nieformalnych: OSP. Gminna Rada Kobiet, GKS „Tęcza”, Koło Łowieckie „Cyraneczka”, sportowe drużyny podwórkowe, kółka różańcowe, Gminny Związek Emerytów i Rencistów, Gminne Koło ZBOWiD</p>	<p>Brak rozwiniętego społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Niezadowalająca sytuacja ekonomiczna sporej części ludności.</p> <p>Mała aktywność formalnych i nieformalnych stowarzyszeń</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwości aktywizacji osób biernych społecznie, nieuczestniczących w życiu społecznym.</p> <p>Możliwość aktywizacji istniejących stowarzyszeń formalnych i nieformalnych.</p> <p>Coraz bogatsza i tańsza oferta na rynku usług edukacyjnych.</p> <p>Możliwości wykorzystania funduszy pomocowych.</p> <p>Pozytywne skutki ożywienia gospodarczego i rozwoju kraju.</p> <p>Pozytywne tendencje demograficzne (wzrost liczby urodzeń) wynikające z przyjętych rozwiązań systemowych („becikowe”).</p> <p>Prorodzinna polityka państwa.</p>	<p>Perspektywa niżu demograficznego.</p> <p>Zahamowanie rozwoju na poziomie makroekonomicznym.</p> <p>Ucieczka najlepiej wykształconych i najbardziej dynamicznych grup społecznych do ośrodków miejskich.</p> <p>Tendencja do osłabiania się więzi międzyludzkich i zamykania się rodzin.</p> <p>Niewielki odsetek klasy średniej wśród ogółu ludności gminy.</p> <p>Zanikanie stowarzyszeń</p>

Tabela nr 3– BEZROBOCIE I RYNEK PRACY NA TERENIE GMINY TOPÓLKA

Mocne strony	Słabe strony
<p>Wzrost aktywności społecznej skutkujący zwiększeniem się liczby przedsiębiorstw.</p> <p>Pozytywny wpływ działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Radziejowie.</p> <p>Gotowość podejmowania przez młodych ludzi nowych wyzwań i elastyczne reagowanie na potrzeby rynku pracy.</p>	<p>Wysoki poziom bezrobocia.</p> <p>Wysoki, sięgający 80%, odsetek osób bezrobotnych pozbawionych prawa do zasiłku.</p> <p>Niewielki przyrost miejsc pracy na terenie gminy.</p> <p>Apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Niewystarczające kwalifikacje dużej grupy bezrobotnych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wykorzystanie możliwości wynikających z dostępnych szkoleń.</p> <p>Programy aktywizacji osób bezrobotnych.</p> <p>Wzrost ilości miejsc pracy wynikający z ożywienia gospodarczego.</p>	<p>Brak miejsc pracy dla młodzieży, duży odsetek osób bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia.</p> <p>Niewielka efektywność podejmowanych działań w obszarze aktywizacji bezrobotnych i środków mających poprawiać ich konkurencyjność na rynku pracy.</p> <p>Zagrożenia wynikające z braku wykwalifikowanej siły roboczej będące skutkiem absorpcji przez zagraniczne rynki pracy.</p>

Tabela nr 4– STAN OŚWIATY, KULTURY I TURYSTYKI NA TERENIE GMINY TOPÓLKA

Mocne strony	Słabe strony
<p>Kompetentna i fachowa kadra nauczycielska w szkołach gminy. Wykorzystanie nowoczesnych metod nauczania oraz dostęp szkół do Internetu. Czyste środowisko naturalne. Walory krajobrazowe wsi kujawskiej. Liczne obiekty dziedzictwa kulturowego. Wyremontowane i gotowe do użytku świetlice wiejskie Istnienie Orkiestry Dętej „SEMPRE CANTABILE” wraz z sekcją taneczną marżoletek</p>	<p>Niedostosowanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy. Brak promocji turystycznej w gminie. Brak środków na poszerzenie oferty Gminnego Ośrodka Kultury. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna w postaci ścieżek rowerowych, obiektów gastronomicznych, pól namiotowych itp. Brak środków na odrestaurowanie obiektów zabytkowych. Niewielka oferta świetlic wiejskich dla mieszkańców</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwości wykorzystania funduszy stypendialnych. Wykorzystanie multimediiów w procesach dydaktycznych. Sięgnięcie po europejskie fundusze pomocowe. Powołanie stowarzyszeń i instytucji kulturalnych, nastawionych na pielęgnowanie lokalnych tradycji. Wykorzystanie orkiestry dętej do promocji gminy i zachęcania mieszkańców do zainteresowania się muzyką.</p>	<p>Niedostatecznie rozbudzone ambicje edukacyjne rodzin zagrożonych wykluczeniem. Niewystarczająca dotacja centralna na cele oświatowe. Brak środków na funkcjonowanie instytucji kultury. Brak zrozumienia i zainteresowania kulturą sporej części społeczeństwa realizującego swe aspiracje kulturalne za pomocą telewizji i Internetu.</p>

Zwiększenie oferty kulturalnej świetlic wiejskich.	
--	--

Tabela nr 5 – UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI (W TYM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO), ADMINISTRACJA	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Kompetentne, prężne i ukierunkowane prorozwojowo władze gminy.</p> <p>Współdziałanie funkcjonariuszy policji i straży pożarnej z władzami gminy i społecznością lokalną.</p> <p>Wskaźnik przestępczości poniżej średniej krajowej.</p> <p>Efektywne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.</p> <p>Wysoki poziom wykorzystania środków zewnętrznych (POKL, PFRON) – programy dla osób niepełnosprawnych, kursy dla osób bezrobotnych, dla pracowników opieki społecznej</p>	<p>Niezadawalający poziom technicznego wyposażenia służb ratowniczych i porządkowych.</p> <p>Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.</p> <p>Brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań mających na celu poprawę własnej sytuacji.</p> <p>Niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu ubóstwa i patologii.</p> <p>Brak dziennego Domu Pomocy</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwości wykorzystania środków unijnych.</p> <p>Wzrost nakładów na bezpieczeństwo i politykę społeczną będący owocem wzrostu gospodarczego.</p> <p>Wdrażanie nowych metod polityki społecznej i szkolenia pracowników GOPS.</p>	<p>Niekorzystne tendencje dotyczące wzrostu przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich.</p> <p>Coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych.</p> <p>Niekorzystne oddziaływanie rodzin patologicznych, dziedziczenie ubóstwa, patologii, dysfunkcji.</p> <p>Brak spójnej i całościowej polityki państwa w zakresie pomocy społecznej.</p>

	Ograniczona możliwość pomocy osobom samotnym wymagających stałej opieki
--	---

Tabela nr 6– UWARUNKOWANIA OCHRONY ZDROWIA NA TERENIE GMINY TOPÓLKA	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Czyste środowisko naturalne niewywierające negatywnego wpływu na stan zdrowia mieszkańców gminy.</p> <p>Działalność gminnej placówki ochrony zdrowia.</p> <p>Brak występowania chorób zawodowych.</p>	<p>Niewystarczające poziom dofinansowania usług medycznych przez NFZ.</p> <p>Niedobory infrastruktury służby zdrowia.</p> <p>Zwiększanie się liczby osób powyżej 60 roku życia.</p> <p>Brak profilaktyki zdrowotnej.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Podjęmowane na szczeblu centralnym programy profilaktyki zdrowotnej.</p> <p>Zwiększenie nakładów na służbę zdrowia w wyniku wzrostu gospodarczego.</p> <p>Racjonalne gospodarowanie posiadanymi środkami.</p>	<p>Brak wsparcia dla placówek podstawowej opieki medycznej.</p> <p>Załamanie się wzrostu gospodarczego.</p> <p>Zmiany w ustawodawstwie regulującym finansowanie służby zdrowia</p> <p>Coraz większa skala emigracji wykwalifikowanego personelu medycznego.</p> <p>Afirmacja alkoholu i nikotyny wśród młodzieży.</p>

VI. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT

Dokonana w oparciu o Raport o stanie gminy analiza SWOT wskazuje, które obszary szeroko rozumianej polityki społecznej wymagają długofalowych, perspektywicznych i przemyślanych działań. Jak wykazano powyżej podstawowymi problemami społecznymi wymagającymi rozwiązania są ubóstwo i bezrobocie. Skalę tych zagadnień obrazują oficjalne statystyki. Jednakże urzędowym danym wymyka się cała sfera takich problemów społecznych jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie. Ponadto w danych tych nie ma informacji na temat ograniczonego dostępu do dóbr społecznych osób przewlekle chorych, starych i niepełnosprawnych. Dlatego też w opracowywanych celach podstawowych ujęto również te niekorzystne zjawiska.

1. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY TOPÓLKA

Istotą problemów społecznych jest to, że podlegają one wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. Zaistnienie jednego z nich może wywołać w przyszłości kolejne, powodując w dodatku efekt tzw. sprzężenia zwrotnego dodatniego. I tak np. problem **bezrobocia** w krótkim okresie czasu może prowadzić do wystąpienia zjawiska **ubóstwa**. Ten z kolei w powiązaniu z wyżej wspomnianym bezrobociem rodzi poczucie frustracji i braku perspektyw. Taki stan rzeczy sprzyja wystąpieniu zjawiska **alkoholizmu**, który jeszcze bardziej pogłębia ubóstwo i utrudnia znalezienie pracy. Alkoholizm może również prowadzić do **przemocy w rodzinie**. Spatologizowana rodzina nie jest w stanie przekazać pozytywnych wzorców, co w konsekwencji prowadzi do pojawienia się następnych pokoleń, podatnych na patologie.

Jak wykazano powyżej, najważniejsza w polityce społecznej powinna być profilaktyka zagrożeń, ponieważ siły i środki na nią skierowane procentują pozytywnymi efektami w przyszłości.

Do najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy Topólka należą:

Ubóstwo

Encyklopedyczna definicja określa ubóstwo jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. W nauce i polityce interpretacja ubóstwa jest uwarunkowana różnymi postawami wartościującymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa, jego kryteriów i mierników, przyczyn ubóstwa, jak i sposobów walki z nim, zwłaszcza roli państwa, samopomocy i solidarności społecznej oraz samoodpowiedzialności jednostki. Jednakże w każdym przypadku oznacza ono dyskomfort osób bezpośrednio dotkniętych tym problemem społecznym. W gminie Topólka podstawowymi przyczynami ubóstwa są:

- Bezrobocie – jak przedstawiono w części opisowej ponad 85 % bezrobotnych nie ma prawa do zasiłku, a ok. 30% bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres powyżej dwóch lat. Bezrobocie szczególnie dotkliwie odczuwane jest w gminach wiejskich, po likwidacji PGR i upadku lokalnych zakładów pracy.
- Niska dochodowość produkcji rolnej –rolnictwo, na skutek relacji cen nie jest w stanie wygenerować wystarczających dochodów
- Zatrzymanie migracji ze wsi do miasta – wysokie ceny mieszkań jak i trudności na rynku pracy w miastach spowodowały zahamowanie procesów migracyjnych. W wyniku tych zjawisk wzrasta ukryte bezrobocie na wsi.
- Wielodzietność – nawet wyższe od przeciętnego uposażenie rodzica zmusza wielodzietną rodzinę (np. 2+6), do życia poniżej minimum socjalnego. Sytuacja staje się szczególnie dramatyczna, kiedy rodzina wielodzietna dotknięta jest bezrobociem i uzależnieniami. Wg badań GUS ponad 70% rodzin wielodzietnych w Polsce żyje w ubóstwie.
- Alkoholizm – uzależnienie nawet jednego z rodziców często oznacza katastrofę finansową dla całej rodziny. Uzależniony nie tylko, że sam nie przysparza rodzinie dochodów, to często pozbawia rodzinę środków zdobywanych przez pozostałych jej członków.

Jak wynika z tabeli dotyczącej pomocy społecznej w gminie Topólka pomocą w zakresie ubóstwa objęto 164 rodzin (705 osób). Jednak jak już wcześniej wspomniano pojęcie to jest nieostre i trudno mierzalne. W niedostatku żyje znacznie więcej rodzin niż wynika to z oficjalnych statystyk.

Bezrobocie

Bezrobocie ściśle związane jest z funkcjonowaniem rynku pracy i oznacza większą ilość osób zdolnych do pracy (i chcących pracować) niż liczba miejsc pracy dla tych osób. Podstawową przyczyną bezrobocia na obszarze gminy jest bezrobocie strukturalne spowodowane przekształceniami gospodarczymi, zmianami technologicznymi, a także restrukturyzacją przemysłu. Sytuacja jest szczególnie dramatyczna na terenach rolniczych, gdzie zatrzymane zostały procesy migracyjne ze wsi do miasta, a rolnictwo nie jest w stanie wygenerować dodatkowych miejsc pracy.

Poza swoim wymiarem ekonomicznym bezrobocie (zwłaszcza długotrwałe) wywiera negatywne skutki społeczne. Bezrobocie rodzi negatywne reakcje emocjonalne, problemy zdrowotne, pesymizm i rezygnację. W dłuższym okresie czasu dochodzi fatalizm i apatia. Bezrobotni tracą wiarę w lepszą przyszłość, mają poczucie beznadziejności, izolują się społecznie, redukują do minimum aspiracje życiowe, częściej zapadają na choroby.

Opieką społeczną z tytułu bezrobocia objętych jest w gminie Topólka 126 rodzin (516 osób).

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność to stan, w którym uszkodzenie i niewłaściwe funkcjonowanie organizmu człowieka powoduje utrudnianie, ograniczanie lub uniemożliwianie wykonywania zadań życiowych i zawodowych oraz wypełnianie ról społecznych, biorąc pod uwagę wiek, płeć oraz czynniki środowiskowe, społeczne i kulturowe tych osób. Niepełnosprawność dotyczy zatem wszystkich aspektów życia człowieka, wpływa na jego możliwości rozwojowe, bezpośrednio przekłada się na jakość życia.

Z punktu widzenia przepisów prawa osobami niepełnosprawnymi są te, wobec których zespoły orzekające orzekły, w jakim stopniu została naruszona sprawność organizmu. Obecnie stosowane są trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Najczęściej występującą niepełnosprawnością jest niepełnosprawność fizyczna (uszkodzenia narządów ruchu i osoby z przewlekłymi schorzeniami narządów wewnętrznych), następnie niepełnosprawność sensoryczna (uszkodzenia zmysłów – słuchu i wzroku, mowy). Stosunkowo najrzadszą niepełnosprawnością jest niepełnosprawność psychiczna (osoby umysłowo upośledzone oraz osoby psychicznie chore).

Niepełnosprawność w bezpośredni sposób wpływa na sytuację społeczną osób nią dotkniętych. Poza oczywistymi barierami do pokonania w życiu codziennym (bariery architektoniczne, trudności w porozumiewaniu się, trudność w znalezieniu pracy) osoby te mogą reagować odrzuceniem kontaktów ze społeczeństwem, wytwarzać w sobie poczucie niższej wartości, pogłębiając tym samym stopień izolacji. Dlatego tak ważnym jest, by osoby te mogły normalnie funkcjonować w lokalnej społeczności, czuć się jego pełnowartościowymi członkami.

Działaniami pozwalającymi na łagodzenie skutków niepełnosprawności jest szeroko rozumiana rehabilitacja, jednak należy pamiętać o podejmowaniu działań mających na celu niedopuszczanie do powstawania niepełnosprawności w przyszłości (promocja zdrowego stylu życia, rozwój bazy sportowej, profilaktyka).

Niepełnosprawność jest tym problemem, który będzie się nasilał w przyszłości. Według szacunkowych danych Głównego Urzędu Statystycznego, ustalonych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, na terenie województwa kujawsko – pomorskiego w 1998 r. mieszkało 136 588 osób niepełnosprawnych, tj. 6,5 % ogółu mieszkańców, a w 2002 r. już 303 300 osób, tj. 14,7 % ogółu mieszkańców. Problem ten będzie się pogłębiał w związku z postępującym procesem starzenia się ludności.

Opieką społeczną z tytułu niepełnosprawności objętych było w gminie Topólka 55 rodzin (232 osoby).

VII. OBOWIĄZUJĄCE USTAWODAWSTWO

Podjęte działania nie mogą pozostawać w oderwaniu od ustawowych obowiązków wspólnoty samorządowej.

Podstawowe działania wspólnoty samorządowej w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej uregulowano w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zadania gminy obejmują między innymi zagadnienia:

- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Uszczegółowieniem zadań jest ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. Wynikające z niej obowiązki gmin przedstawiono w poniższej tabeli.

Zadania gminy wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

własne	zlecone
<ol style="list-style-type: none">1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;10) praca socjalna;11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;14) dożywianie dzieci;15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu	<ol style="list-style-type: none">1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną;5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia

informatycznego;

18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należą również :

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

VIII. STRATEGIA I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. MISJA I CELE PODSTAWOWE

Gmina z definicji jest wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Zgodnie z kanonami nowocześnie rozumianej polityki społecznej polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na stwarzaniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Oczywiście biorąc pod uwagę istotę zrównoważonego rozwoju należy pamiętać o osobach wykluczonych, które z różnych przyczyn nie stają się beneficjentami przemian i wzrastającego poziomu życia. Obowiązującym minimum zaś powinno być zapewnienie jednostce bytowania w warunkach nieurągających jej godności.

Misją gminy w zakresie polityki społecznej powinno być zatem działanie ukierunkowane na poprawę jakości życia obywateli. W celu realizacji celu nadrzędnego – misji sformułowano 5 celów podstawowych, którym przyporządkowano działania służące osiągnięciu celu. Hierarchia skonkretyzowanych celów podstawowych wynika z analizy SWOT oraz diagnozy dotyczącej najważniejszych problemów społecznych. Jeden z celów poświęcono instytucji rodziny, ponieważ to dzięki niej jednostka może realizować swoje potrzeby przynależności do grupy, bezpieczeństwa, afirmacji. To w tej komórce społecznej tworzone, powielane i utrwalane są wzorce zachowań. W dobie coraz szybszego tempa życia, kiedy rodzice coraz mniej czasu poświęcają wychowywaniu dzieci, kiedy lansowane są konsumpcyjne modele życia pomoc rodzinie jest szczególnie ważna. Przyjęty priorytet, jakkolwiek słuszny aksjologicznie pozostaje również najbardziej ekonomicznie uzasadnionym. Kierowana tam pomoc przynosi przy zaangażowaniu takich samych środków największe korzyści społeczne.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono planowane działania.

Cel podstawowy nr 1 – Wsparcie dla rodzin dotkniętych ubóstwem

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none">1. Działania ratunkowe polegające na udzielaniu doraźnej pomocy w formie pieniężnej - świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży.2. Działania polegające na udzielaniu świadczeń w formie niepieniężnej – dotacja na posiłki dzieci w szkole, zakup podręczników, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.3. Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych.4. Praca socjalna z beneficjentami mająca na celu wskazanie umiejętnego sposobu odkrycia i wykorzystania ich własnych zasobów (praca socjalna, wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe).5. Stałe doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.6. Stała weryfikacja przyznawanych świadczeń (głównie pieniężnych), tak, aby przyznawana pomoc trafiała do osób rzeczywiście jej potrzebujących.	Władze gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce, Powiatowy Urząd Pracy w Radziejowie	Praca ciągła

Cel podstawowy nr 2 – Ograniczanie bezrobocia na terenie gminy oraz łagodzenie jego negatywnych skutków społecznych.

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy i podmioty wspierające	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none">1. Podejmowanie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie.2. Współpraca z PUP i organizacjami pozarządowymi w celu przygotowania i realizacji projektów na rzecz przeciwdziałaniu bezrobocia (organizowanie szkoleń, przekwalifikowanie).3. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe).4. Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.5. Działania na rzecz dostosowania profili kształcenia placówek oświatowych szczebla ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy.6. Działania informacyjne i konsultacyjne na terenie urzędu gminy dla bezrobotnych poszukujących pracy.	Władze Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce, szkoły, Powiatowy Urząd Pracy w Radziejowie, pracodawcy (staże)	Praca ciągła

Cel podstawowy nr 3 – Działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, starszych i przewlekle chorych.

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji
<ol style="list-style-type: none">1. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych.2. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych uniemożliwiających dostęp do dóbr i usług osobom starszym i niepełnosprawnym.3. Pomoc w okresowym wyręczaniu opiekunów rodzinnych.4. Pomoc w wyposażaniu mieszkań chronionych dających możliwość utrzymania maksymalnie długiej samodzielności.5. Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, Kluby Seniora itd.).6. Integrowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z pozostałymi mieszkańcami.	Władze gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie	2006 - 2010

Cel podstawowy nr 4 – Działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin patologicznych i zagrożonych patologiami

Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres realizacji
---	---------------------	-------------------------

<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie rodzin o dostępnych formach pomocy. 2. Promocja wartości rodzinnych. 3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych. 4. Koordynacja działań i współpraca ośrodka pomocy społecznej, szkoły, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie. 5. Działania korekcyjno – edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie. 6. Stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu (świetlice środowiskowe, kawiarenki internetowe, zajęcia sportowe, itp.). 7. Prowadzenie porad psychologicznych i prawnych. 	<p>Władze gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie, Szkoły</p>	<p>Praca ciągła</p>
--	--	---------------------

Cel podstawowy nr 5 – Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Topólce.		
Działania służące osiągnięciu celu	Realizatorzy	Okres

		realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie kadrowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Topólce. 2. Współpraca GOPS z organizacjami społecznymi i koordynacja wspólnie podejmowanych działań. 3. Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w GOPS w Topólce. 4. Udział pracowników GOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach. 5. Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin. 6. Utworzenie dziennego Domu Pomocy 	<p>Władze Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie.</p>	<p>2006 - 2011</p>

2. MONITOROWANIE STRATEGII

Z uwagi na wagę zagadnień oraz długi okres realizacji strategii musi być ona na bieżąco monitorowana i aktualizowana co 3 lata. Monitorowanie nie tylko zapewni sprawny i zgodny z harmonogramem postęp realizacji programu, ale również umożliwi ocenę zasadności przyjętych celów podstawowych oraz służących jej realizacji działań. Rzeczywistość społeczna jest obszarem, gdzie procesy zachodzą w sposób niezwykle dynamiczny i dlatego strategia musi mieć wbudowane mechanizmy pozwalające na ewaluację osiągniętych wyników i korektę wyznaczonych zamierzeń.

Monitorowanie umożliwi zatem:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach

Za proces ten będzie odpowiadał powołany przez Wójta Zespół Zadaniowy ds. wdrożenia, realizacji i monitorowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zespół ten będzie spotykał się w miarę potrzeb, jednak co najmniej raz w roku przedstawi władzom gminy informację nt. aktualnego stanu wdrażania GSRPS.

3. FINANSOWANIE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- możliwe do pozyskania środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny);
- środki w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich .

IX. ZAKOŃCZENIE

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Topólka pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Sukces jej realizacji zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Największym z zagrożeń jest zahamowanie rozwoju gospodarczego kraju i osłabienie tendencji wzrostowych. Wzrost poziomu dochodów ludności stanowić będzie najlepszą gwarancję rozwiązywania podstawowych problemów społecznych, jakimi są bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm.

Realizacja strategii wymaga zaangażowania całej wspólnoty. Nie bez znaczenia jest również wsparcie instytucji pożytku publicznego, kościoła czy władz szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Wdrożenie programu przyczyni się do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.